

6. Панов М.І. Кримінальна відповідальність та її підстава / М.І. Панов // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2010. – №4. – С. 45-50
7. Тарасова О.О. Кримінально-правовий захист прав інтелектуальної власності/ О.О. Тарасова // Південноукраїнський правничий часопис. – 2009. – №3. – С.34-35
8. Тихий В.П. Підстава кримінальної відповідальності / В.П. Тихий // Вісник Академії адвокатури України . – 2009. – № 1. – С. 244-245
9. Хохлова І.В. Кримінальне право України (Загальна частина): навч. посіб. / І.В. Хохлова, О.П. Шем'яков; Макіїв. екон.-гуманіт. ін-т. – К.: Центр навч. л-ри. – 2006. – 272с.

ОБ'ЄКТИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ КРАЇН СНД

Парамонова Ольга Сергіївна,

*старший викладач Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького*

Україна як одна з країн колишнього СРСР розвивалася, разом з іншими країнами СНД, в рамках єдиної політико-правової системи і мала майже ідентичне кримінальне законодавство. Розпад Радянського Союзу, що супроводжувався змінами в суспільному житті, викликав необхідність змінити підходи щодо правової охорони соціальних відносин. Кожна з утворених незалежних держав самостійно розробляла кримінальне законодавство. Вивчення останнього дозволить українському законодавцю обрати найбільш вдалі форми кримінально-правового забезпечення інтелектуальної власності у сучасних соціально-економічних умовах.

Так, у ст. 184 Кримінального кодексу (далі – КК) Республіки Казахстан передбачено відповідальність за порушення виключних майнових та особистих немайнових прав на об'єкти авторських та суміжних прав. Перелік же цих об'єктів (досить широкий) ми знаходимо у ст. 972 «Види об'єктів авторського права» та ст. 985 «Об'єкти суміжних прав» Цивільного кодексу (далі – ЦК) Республіки Казахстан [1]. До них належать: 1) об'єкти авторських прав: літературні твори; драматичні і музично-драматичні твори; сценарні твори; твори хореографії і пантоміми; музичні твори з текстом або без тексту; аудіовізуальні твори,

твори живопису, скульптури, графіки та інші твори образотворчого мистецтва; твори прикладного мистецтва; твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва; фотографічні твори і твори, одержані способами, аналогічними фотографії; карти, плани, ескізи, ілюстрації і тривимірні твори, які стосуються географії, топографії та інших наук; програми для ЕОМ; похідні твори; збірники (енциклопедії, антології, бази даних) тощо; 2) об'єкти суміжних прав: вистави, виконання, фонограми, передачі організацій ефірного та кабельного мовлення.

Об'єкти права промислової власності наведені в ст. 184-1 КК Республіки Казахстан: винахід, промисловий зразок, корисна модель, селекційне досягнення, топологія інтегральних мікросхем [2].

Майже аналогічним чином сформульована ст. 201 КК Республіки Білорусь, яка передбачає відповідальність за порушення майнових і немайнових прав на об'єкти авторського права, суміжних прав або об'єкти права промислової власності [3]. Проте, диспозиція є бланкетною нормою, тому для визначення конкретних об'єктів необхідно звертатися до ст. 980 ЦК Республіки Білорусь [4].

Ще більш лаконічним є законодавець Узбекистану. Стаття 149 КК Республіки Узбекистан передбачає відповідальність за привласнення авторства, примус до співавторства, а також розголошення без згоди автора відомостей про об'єкти інтелектуальної власності до їх офіційної реєстрації або публікації [5]. Широкий перелік цих об'єктів наведено у ст. 1031 ЦК Республіки Узбекистан [6]. На протипагу більшості кримінальних законів країн ближнього зарубіжжя розглянута норма спрямована на попередження порушення лише особистих немайнових прав авторів. Як слушно зазначає Г.О. Глухова, сумнівно, щоб в Республіці Узбекистан не існувало інших порушень прав творців (власників) інтелектуальної власності, крім плагіату, і не «процвітає» виробництво контрафактної продукції [7, 40]. Крім того, автор зауважує, що КК Узбекистану не переслідує в кримінальному порядку винних за порушення суміжних прав. З останнім твердженням справедливо не погоджується С. М. Титов, оскільки «привласнення авторства можливо і щодо об'єктів суміжних прав, адже поняття «інтелектуальна власність» відповідно до загальноновизнаних норм міжнародного права включає в себе широке коло об'єктів, в тому числі об'єкти суміжних прав» [8, 103].

До цивільного законодавства відсилають і норми про кримінальну відповідальність за посягання на інтелектуальну власність КК Республіки Вірменія (ст. 158. «Порушення авторських та суміжних прав», ст. 159. «Порушення патентного права») [9] та КК Киргизької

Республіки (ст. 150. «Порушення авторських, суміжних прав і прав патентоволодільців»; ст.191 «Незаконне використання товарного знаку») [10].

А у кримінальному законодавстві Азербайджану та Таджикистану об'єкти інтелектуальної власності перераховані у відповідних статтях кримінального закону. Щодо об'єктів охорони, з відповідними нормами КК України схожі норми КК Азербайджанської Республіки. Останній передбачає відповідальність за незаконні дії щодо таких результатів інтелектуальної діяльності: науковий, літературний, художній чи інший твір (ст. 165), винахід і раціоналізаторська пропозиція (ст. 166), товарний знак, знак обслуговування, найменування місця походження товару або схожих з ними позначень (ст. 197), комерційна таємниця (ст. 202) [11].

Значно вужче коло об'єктів права інтелектуальної власності перебуває під охороною КК Республіки Таджикистан. У цьому акті містяться дві відповідних статті. Ч. 1 ст. 156 передбачає відповідальність за «випуск під своїм ім'ям чужого наукового, літературного, музичного чи художнього твору, а також чужої програми для ЕОМ чи бази даних, або інше привласнення авторства на такий твір, привласнення авторства винаходу, примус до співавторства». У ст. 278 встановлена відповідальність за порушення прав на комерційну та банківську таємницю [12]. На відміну від КК України і КК Азербайджану кримінальний закон Республіки Таджикистан не містить норм про відповідальність за посягання на засоби індивідуалізації товарів, робіт, послуг.

Аналіз норм кримінального законодавства країн ближнього зарубіжжя дозволяє стверджувати, що перелік об'єктів інтелектуальної власності, що перебувають під охороною, неоднорідний. У кримінальних законах наводиться або вичерпний перелік об'єктів права інтелектуальної власності, або відповідні норми є бланкетними і відсилають до цивільного законодавства. Водночас зберігаються риси радянського кримінального законодавства. Зокрема, відносини щодо інтелектуальної власності не представлені як єдиний самостійний об'єкт і виступають як частина економічних відносин або як частина відносин, що забезпечують проголошені конституцією країни соціально-економічні права. Такий підхід відображено в структурі розглядуваних кримінальних законів.

Список використаних джерел:

1. Гражданский кодекс Республики Казахстан от 01.07.1999 г. № 409-І (Особенная часть) (с изменениями и дополнениями по состоянию

- на 07.03.2014 г.) // [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1013880
2. Уголовный кодекс Республики Казахстан от 16.07.1997 г. № 167-І (с изменениями и дополнениями по состоянию на 07.03.2014 г.) // [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1008032
  3. Уголовный кодекс Республики Беларусь от 09.07.1999 г. № 275-3 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 12.07.2013 г.) // [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://etalonline.by/?type=text&regnum=hk9900275#load_text_none_1_
  4. Гражданский кодекс Республики Беларусь от 07. 12. 1998 г. № 218-3 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 31.12.2013 г.) / [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://etalonline.by/?type=text &regnum =HK9800218 #load_text_none_1_
  5. Уголовный кодекс Республики Узбекистан от 22. 09. 1994 г. № 2012-ХІІ (с изменениями и дополнениями по состоянию на 20.01.2014 г.) // [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://fmc.uz/legisl.php?id=k_ug
  6. Гражданский кодекс Республики Узбекистан от 29.08.1996 г. № 257-І (с изменениями и дополнениями по состоянию на 07.10.2013 г.) / [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://fmc.uz/legisl.php?id=k_grajd
  7. Глухова Г.О. Уголовная ответственность за нарушение авторских и смежных прав: дис. ... канд. юрид. наук.: спец. 12.00.08 / Глухова Галина Олеговна. – М., 2004. – 184 с.
  8. Титов С. Н. Уголовно-правовое обеспечение интеллектуальной собственности в странах СНГ и Прибалтики / С.Н. Титов // Юридическая наука. – 2012. – № 1. – С. 101-104.
  9. Уголовный кодекс Республики Армения от 29.04.2003 г. № ЗР-528 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 05.12.2013 г.) // [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: [http:// base.spinform.ru/show_doc_fw?rgn=7472](http://base.spinform.ru/show_doc_fw?rgn=7472)
  10. Уголовный кодекс Кыргызской Республики от 1.10.1997 г. № 69 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 18.02.2014 г.) // [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://online.zakon.kz/ Document/? doc_id=30420353& show_di=1
  11. Уголовный кодекс Азербайджанской Республики от 30. 12. 1999 г. № 787-ІQ (с изменениями и дополнениями по состоянию на 27.12.2013 г.) // [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://online.zakon.kz/ Document/? doc_id=30420353& show_di=1

12. Уголовный кодекс Республики Таджикистан от 21.05.1998 г. № 575 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 28.12.2013 г.) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=2324

ПЛАГІАТ У ІНТЕРНЕТ-ЗМІЯК ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ЖУРНАЛІСТІВ

Поліщук Анна Володимирівна,

*магістрантка Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького*

Зі збільшенням кількості інтернет-ЗМІ плагіат як приписування собі чужої інтелектуальної власності або її творче використання: переклад, адаптація, аранжування без отримання належного дозволу, набуває дедалібільших масштабів. Плагіатори нехтують застереженням автора про заборону вільно використовувати його матеріал, як того вимагає ст. 21 Закону України «Про авторське право й суміжні права», користуються відсутністю реальної технічної охорони авторських прав і легко запозичують чужі матеріали за допомогою кількох натисків клавіш на клавіатурі комп'ютера. Тоді, як редакції витрачають величезні кошти на збір, фіксацію інформації, створення оригінальних матеріалів, під які дають рекламу, плагіатори переносять чужий контент на свої сайти без зусиль і згаданих витрат.

Запозичення чужого контенту: тексту, зображення, графіки, фото, аудіо, відео, привабливого, успішного дизайну медійного проекту, програми, - стало епідемією крадіяства у журналістиці. У такий спосіб постійно порушується право автора. Цілі, для досягнення яких здійснюється плагіат творів, різні. Метою плагіату художнього твору є отримання слави та матеріальної винагороди за рахунок праці іншої особи. Мета плагіату наукового твору більш тривіальна – виправдання витрачених бюджетних коштів або коштів замовника шляхом привласнення результатів чужої інтелектуальної праці [3, с.22]. Мета плагіату журналістського твору – економія робочого часу та опис подій, на яких не був присутнім репортер. Однак у будь-якому разі, за доктриною сучасного авторського права, плагіат – це порушення немайнових (право на ім'я) та майнових (право на винагороду) прав автора.